

Malairt físeanna den infhostaitheacht:
ról na hoideolaíochta criticiúla

Ricky Gee, Léachtóir Sinsearach
Ollscoil Nottingham Trent

*Arna fhoilsiú ag an Lárionad Náisiúnta um Threoir san Oideachas (LNTO) mar alt don
Lámhleabhar Scoile um Threoir*

Clár an Ábhair:

Achoimre	3
Eochairfhocail	3
Réamhrá	4
‘Gairm’ a fhiosrú - Anailís chriticiúil	7
Gairm a chur faoi ghrinnscrúdú acadúil	9
Plé	12
Beathaisnéis	13
Buíochas	13
Leabharliosta / Tagairtí	14

Achoimre

Faoi láthair, le polasaí oideachais déantar riachtanas soiléir a sholáthar: nach mór d’institiúidí oideachais cuidiú le hinfhostaitheacht mac léinn (McCash, 2008; Watts 2003; Browne, 2010; Mercer, 2011; Cote, 2014). Tá baint ag a leithéid de bhéim leis an oideolaíocht sa dioscúrsa le fíis de ghníomhaithe féinchúiseacha a chur chun cinn atá ag gníomhú go seiftiúil laistigh de mhargaí oideachais agus saothair. Bhí cuid mhór tráchtairí cáinteach maidir leis an réasúnachas tomhaltais atá suntasach sa dioscúrsa oifigiúil, a leagann béim ar shaincheistanna atá níos casta maidir leis an taithí de rannpháirtíocht mhothúcháinach a bhíonn ag scoláirí i gcúrsaí oideachais. San alt seo díreofar ar ‘ghairm an fhoghlaimeora’ agus an fhéidearthacht atá ann é a chur faoi mhionscrúdú acadúil trí iniúchadh meabhrach a dhéanamh ar an teoiric. San alt seo taispeánfar freisin conas is féidir leis an gcur chuige oideolaíochta seo modh a chur ar fáil i dtreo tuisceana criticiúla ar ghairm agus conas a bhíonn tionchar aige seo ar léiriú gairme scoláirí sa todhchaí. San alt moltar a leithéid foghlama a aistriú chuig suíomh scoile de chuid na hÉireann, áit a ndéantar an argóint go gcuireann a leithéid d’oideolaíocht an infhostaitheacht ina háit chúí: mar rud éigin a éiríonn fiúntach agus agus fóinteach nuair a chuirtear é laistigh den tuiscint i gcoitinne ar an bhforbairt ‘ghairme’

Eochairfhocail

Infhostaitheacht, oideachas gairme, oideolaíocht chriticiúil, staidéar gairme

Réamhrá

Tá ról lárnach ag an treoirchomhairleoir le seirbhísí a sholáthar idir na réimsí oideachais, an saol oibre agus an tréadchúram. San alt seo díreofar ar ról na dtreoirchomhairleoirí agus an ról atá acu le bonn eolais a chur faoi iniúchadh an churaclaim oideachais ar ghairm. Tosaíonn an t-alt le hiniúchadh gearr ar chomhthéacs na treoirchomhairleoireachta sula leagtar béim ar an gcaoi gur coincheap casta é an ghairm a bhfuil bríonna éagsúla ag baint léi laistigh den litríocht. Déantar an argóint go dtugann cuid mhór den litríocht seasamh coimeádach idé-eolaíochta maidir le gairm, bunaithe ar bharúlacha nua-aoiseacha, a bhfuil an claonadh acu dul i dtreo margaíocht leanúnach an oideachais agus a dhéanann an neamhionannas níos measa (Archer et al, 2003; Hutchinson et al, 2011). Dá bhrí sin, tá an baint níos mó ag an oideolaíocht i ndioscúrsa a chuireann fíis de ghníomhaithe réasúnta chun cinn atá ag gníomhú go seiftiúil laistigh de mhargaí oideachais agus saothair. Bhí cuid mhór tráchtairí cáinteach maidir leis an réasúnachas tomhaltais atá níos suntasaí sa dioscúrsa oifigiúil, a leagann béim ar shaincheistanna atá níos casta maidir leis an taithí de rannpháirtíocht mhothúcháinach a bhíonn ag scoláirí i gcúrsaí oideachais (Archer et al, 2003). San alt seo leagtar amach an chaoi ina bhféadfaí iniúchadh a dhéanamh ar ghairm i gcuraclam trí oideolaíocht chriticiúil a dhíríonn ar ‘ghairm an fhoghlaimora’ agus an fhéidearthacht atá ann é a chur faoi mhionscrúdú acadúil trí iniúchadh meabhrach a dhéanamh ar an bhforbairt ghairme agus an teoiric shóisialta i gcoitinne. San alt baintear úsáid as léaráidí de chásanna lena thaispeáint conas is féidir leis an gcur chuige criticiúil seo modh a chur ar fáil le comhthéacs a thabhairt don fhorbairt phearsanta maidir le tuiscint a fháil ar ‘ghairm’, agus conas a bhíonn tionchar aige seo ar a bhfuiltear ag súil leis den léiriú ‘gairme’ sa todhcháí. San alt moltar an fhéidearthacht atá ann lena leithéid foghlama a aistriú go dtí comhthéacs scoile na hÉireann agus déantar an argóint go ndéanann a leithéid de chur chuige an infhostaitheacht a lonnú ina háit chuí: mar rud éigin a éiríonn fiúntach agus fóinteach nuair a chuirtear é laistigh den tuiscint i gcoitinne ar an bhforbairt ‘ghairme’.

Le tús na 21ú haoise tháinig ‘forbairt ghairme’ chun cinn mar ábhar polasaí poiblí domhanda, ina mbreathnaíonn an lucht déanta polasaithe ar an obair maidir le ‘forbairt ghairme’ mar ghníomhaíocht shuntasach chun cuidiú le daoine ‘cinntí gairme’ gearrthéarmacha a dhéanamh chomh maith leis “na bunúis don fhoghlaim ar feadh an tsaoil agus don fhorbairt ghairme ar feadh an tsaoil” a leagan síos (Watts, 2003, lch 4). Mar sin, sa teoiric ghairme agus litríocht pholasaí aithnítear go bhforbraíonn gairmeacha thar tréimhse ama agus bíonn níos mó ionchuir ná caidreamh gearr duine le duine le treoirchomhairleoirí (Law, 1996). Dá bhrí sin, leis an bpolasaí meastar gur féidir le curaclam oideachais ionchur fóna a dhéanamh, trí oideachas gairmeacha le cur leis an treoir/comhairleoireacht ghairme le cuidiú le cuspóirí polasaí.

Tháinig méadú ar oideachas gairmeacha le linn lár an fichiú haois agus bhí sé mar ghnás coitianta go luath sna 1970idí ar fud scoileanna na Ríochta Aontaithe (Barnes agus Andrews, 1995), áit a ndearnadh é a shainmhíniú ina raibh taithí phleanáilte chun éascú a dhéanamh ar an bhforbairt orthu seo a leanas:

Foghlaim faoi chinntí
Feasacht deiseanna
Foghlaim faoi aistriú

Féinfheasacht
(Watts, 2006, lch 10)

Tá an cineál oideachais ghairmeacha seo, ar a dtugtar DOTS go hiondúil, tar éis bonn eolais a chur faoi chuid mhór oibre gairme laistigh den Ríocht Aontaithe agus in Éirinn freisin, áit ar cuireadh san áireamh leaganacha éagsúla dá leithéid barúlacha chun tionchar a imirt ar churaclaim ghairme oideachais (Liston agus Geary, 2010; Watts 2001). I dtreo dheireadh an 20ú haois áiríodh sa litríocht ghairme a bhfacthas mar athruithe móra ar dhinimic mhargadh an tsaothair mar gheall ar an ‘domhandú’ (Watts, 2001; Arthur, 2010). Tugann a leithéid barúlacha le fios go bhfuil “crith gairme” ar siúl le cúrsaí gairme san 21ú haois (Watts, 1996) ina ndéantar soláthar do chroitheadh na mbunús de struchtúir thraidisiúnta; (cé go mbíonn an claonadh ann nach mbíonn criticiúlacht i gceist lena leithéid de chuntais agus nach gcuirtear san áireamh conas a bheadh athrú struchtúrach éagsúil leis na haicmí sóisialta difriúla – féach an chuid thíos). Mar thoradh air sin, tugann Watts agus tráchtairí eile e.g. Arnold 1997, le fios nach mór d’oideachas gairme, ar scála domhanda, breathnú ar athstruchtúir a dhéanamh chun freastal ar na héilimh atá sa mhargadh saothair nua. Mar gheall ar a leithéid dearbhuithe den domhandú, déantar an fócas reatha ar an gcuraclam gairme a oibríochtú go mór faoin scáth infhostaitheachta áit a bhfuil sé mar thosaíocht d’eochairpholasaí de bharr na mórathruithe atá i ndán don earnáil oideachais (Mercer, 2011; Watts, 2003; Browne, 2010). Mar thoradh ar an gcás seo tá barúil pholasaí ann go mbeidh scoláirí ina dtomhaltóirí réasúnta laistigh den earnáil oideachais a ndéantar margaíocht uirthi, ag lorg toradh ar infheistíochtaí tríd an bhfostaíocht sa toadhchá a shásaíonn na hionchais airgeadais. Cuirtear leis seo tuilleadh mar gheall ar an bprionsabal polasaí doshéanta a bhfuil tacaíocht curtha faoi go gcuireann cúrsaí oideachais le forbairt caipitil dhaonna náisiúin a chuireann toradh eacnamaíoch náisiúnta níos fearr ar fáil dá bharr (Browne, 2010; Purcell et al, 2012). Cé go bhfuil cuid mhór cáinte sa litríocht acadúil i dtaca leis an infhostaitheacht (Bathmaker et al, 2013; O’Regan, 2009) is fiú a rá go nglacann an polasaí go mór leis an ‘infhostaitheacht’ agus go bpléitear an coincheap ann maidir le forbairt ghairme (Watts, 2006; Yorke, agus Knight, 2006). Dá bhrí sin, leagann an infhostaitheacht béim ar aistriú scoláirí chuig an saol oibre, ina bhfuil cuidiú le tabhairt do scoláirí maidir lena cinní ‘gairme’. Leag Fóram Náisiúnta um Threoir na hÉireann béim ar an tábhacht a bhaineann leis an infhostaitheacht ina thuarascáil.

*Tá cúrsaí teorach aitheanta ag leibhéal polasaí náisiúnta agus Eorpacha mar rud bunúsach don fhoghlaim ar feadh an tsaoil a thugann tacaíocht don fhorbairt a dhéantar ar an acmhainneacht daonna, an cuimsiú sóisialta, **an infhostaitheacht** agus an rath eacnamaíochta*

(Fóram Náisiúnta um Threoir, 2007, lch 1 – mo bhéim)

Léiríonn a leithéid de shampla an tábhacht a bhaineann leis an ‘infhostaitheacht’ chun tacú le cinní gairme eolacha.

Ní éiríonn le cuid mhór den litríocht an coincheap den ‘infhostaitheacht’ a oibríochtú – chomh maithe leis an gcoincheap den ‘ghairm’ – agus ní éiríonn leis a teorainneacha reitriciúla a chur san áireamh (Pegg et al, 2012; Bathmaker et al, 2013). Ceangalaíonn Watts (2006) an tuairim den fhoghlaim um fhorbairt ghairme – agus gnéithe de DOTS á n-ionchorprú – leis an infhostaitheacht le hiniúchadh leathan a spreagadh ag bogadh ón tuairim den ‘infhostaitheacht láithreach’ – a bhaineann le tréithe scoláirí le bheith ‘ullamh don obair’ – i dtreo ‘infhostaitheachta inbhuanaithe – mar fhócas leis an bhfostaíocht a chothabháil ar feadh an tsaoil. Déanann Watts an argóint go mbaintear úsáid as teoiric um fhorbairt ghairme lena leithéid de bhogadh le cur chuige níos leithne a chur ar fáil i dtreo na hinfhostaitheachta

– agus an cúngú coincheapúil de chur chuige scileanna a sheachaint dá réir – nach bhfuil scoláirí i bhfách leis de réir na litríochta (Atkins, 1999; O’Regan, 2009).

Críochnaíonn Watts a rá gurb é an úsáid – cé chomh mór agus atá daoine aonair ‘ar an eolas faoina bhfuil acu agus an chaoi a roghnaíonn siad conas é a úsáid – an bealach is úsáidí le hiniúchadh a dhéanamh ar an ‘infhostaitheacht’. Is é a éiríonn soiléir ná go dtagann moladh Watts leis an gcuraclam infhostaitheachta a leathnú amach leis an eiseamláir réasúnach atá mar bhonn agus taca ag an gcoincheap de DOTS agus de go leor polasaithe treorach. Mar sin féin, tá cuid mhór cáinte faighte ag an gcur chuige DOTS agus ag an gcur chuige líneach réasúnach i dtreo an oideachais ghairme, a ndéanann Bowman et al. (2005) cur síos orthu mar an ‘teoiric thíre’ mhíshásúil, laistigh den litríocht teoirice ghairme – mar déanann cuid mhór daoine an argóint nach mbaineann siad le ‘réadúlachtaí’ daoine a thuilleadh agus go bhfuil ganntanas i gceist leo le bheith in ann déileáil leis an débhríocht, e.g. Gelatt (1989) agus Ruppert (2010). Tugann McCash (2006) le fios go nglacann DOTS an iomarca leis an tuairim ghníomhaithe de léiriú gairme an scoláire agus ní thógtar san áireamh an comhthéacs sóisialta agus cultúrtha ina bhfuil siad ag maireachtáil. Mar a chéile déanann Roberts an argóint gurb é idirghníomhú idir na gnéithe féiniúlachta agus na struchtúir shóisialta a chuireann cruth ar an ‘rogha’ ghairme den chuid is mó – ar nós aicme, oideachas agus margadh an tsaothair – chomh mór sin go bhféadfadh sé gur rud mearbhlach é an rogha (Roberts 1977, 1997, 2009). Níl mórán de scóip in argóint Watts chun spás a chur ar fáil sa churaclam chun machnamh a dhéanamh ar an gcaoi ina mbíonn tionchar ag fórsaí sóisialta níos leithne ar léiriú gairme an scoláire¹. Chomh maith leis sin, an t-aon rud a luaitear faoi thuairimí polaitiúla maidir le cúrsaí gairme ná faoi chríocha na n-eagraíochtaí fostaíochta sa todhcháil - e.g. scoláirí ag déanamh machnaimh áit a ‘mbeadh teannais faoi cheilt agus coimhlintí cumhachtacha laistigh d’eagraíochtaí, b’fhéidir” nó iad “ar an eolas faoin áit ina bhfuil an chumhacht agus an tionchar laistigh d’eagraíocht” (Watts, 2006, lgh 14-15). Dá bhrí sin éiríonn an iarracht a dhéanann Watts leis an gcuraclam infhostaitheachta a leathnú amach lárnaíoch don obair go nádúrtha, neamhpholaitiúil agus easpa criticiúlachta dá bharr, i gcomhréir le cuid mhór dioscúrsa polasaí.

Tugann McCash (2008) dearadh maidir le leathnú coincheapúil a dhéanamh ar an gclár infhostaitheachta tríd an staidéar gairmeacha a spreagadh. Cuireann McCash an tuairim maidir le hiniúchadh trasdisciplíneach ar ghairmeacha chun cinn áit a ndéantar iarracht leis na paradímí oibre le gníomhaí oscailte de ghairm atá chun tosaigh laistigh de DOTS a bhriseadh ar oscailt, agus ar an gcaoi sin scoláirí a chur i dtreo an róil mar ghairm-thaighdeoir (McCash, 2006). Mar sin cuireann staidéar gairmeacha iarracht úsáideach ar fáil chun spás a oscailt laistigh den churaclam, inar féidir gairm a fhiosrú le dearcadh leathaa. Mar sin, cuireann gníomhaíocht an staidéir gairme an deis ar fáil do ‘ghairm’ bogadh i dtreo na criticiúlachta, ag spreagadh na scoláirí le bheith níos amhrasaí faoi léirisc agus ordlathais a nglactar leo go coitianta, agus ar an gcaoi sin tuairimí retriciúla a sheachaint maidir le tuiscintí réasúnacha, líneacha agus obairlárnacha ar ghairm (Burbules agus Berk, 1999). Maíonn an t-alt seo go gcloíonn tuiscintí den sórt sin faoi ghairm le tuairimí nua-aimseartha a bhfuil sé níos acu géilleadh d’ideolaíocht choimeádach a dhéanann éagothroime a athchruthú i gcóras oideachais margáíochta (Archer et al, 2003; Roberts, 2009; Hutchinson et al, 2011; Browne agus Misra, 2003; Love, 2008; Mignot, 2001). Chun na buntuiscentí sin a fhiosrú, scrúdóidh an t-alt seo an machnamh a dhéanann an litríocht maidir le teoiric ghairme ar ‘ghairm’, d’fhonn na dearthaí éagsúla ideolaíochta agus polaitiúla ar a leithéid de choincheap a nochtadh. Má dhéantar é sin, bogtar i dtreo machnamh ar an gcaoi inar féidir léamh criticiúil a spreagadh trí chur ar chumas scoláirí a ‘ngairm’ a chur faoi ghrinnscrúdú acadúil trí chur chuige criticiúil oideolaíochta.

‘Gairm’ a fhiosrú - Anailís chriticiúil

Má úsáidtear gnáthfhoclóir is féidir léargas úsáideach a fháil ar úsáid focail ag an ngnáthdhuine. Tá pointe tosaithe maith ann leis an sainmhíniú ag an bhfoclóir ar líne Oxford ar ghairm, le léargas cultúrtha suimiúil ar choincheap na gairme.

A course of professional life or employment, which affords opportunity for progress or advancement in the world –

(Foclóir Béarla Oxford ar líne, arna rochtain Meitheamh 2011) –

Tá an sainmhíniú seo, amhail neart sainmhínte ar líne, gonta agus ag an bpointe. Ach is féidir gontach mar sin a bheith ina cúis le simpliú agus cúngú ar choincheap; agus claonadh a aibhsiú. Tá tuairim na hoibre lárnach sa sainmhíniú thuas, toisc go gcuirtear obair i láthair i bhfoirm fostaíochta agus níl gairm intuigthe ach amháin más nádúr gairmiúil atá ag an bhfostaíocht sin agus má dhéantar ‘dul chun cinn’ inti. Is féidir le duine a thuiscint go tapa gur bhfuil cuma eisiach ar thuairimí dá leithéid i dtaca le gairm. Má tá duine i bpost gan fostaíocht, nó duine i bhfostaíocht nach ndéanann ‘dul chun cinn’, meastar go bhfuil siad gan ghairm. Paraidím is ea í seo a dhéanann daoine a eisiamh ó ghairm agus is ceann í a dhéanann gairm soghonta agus ábalta a ‘bhriseadh’.

Ní san fhoclóir amháin a fhaightear sainmhíniú a chuireann dearcadh caol i láthair maidir la gairm. Féadfaidh poalsaí an rialtais gairm a leathnú chun foghlaim a áireamh ach mar bhealach chun freastal ar an obair, mar shampla:

An individual’s lifelong progression through learning agus work.

Curaclam Náisiúnta RA (2007)

Tá stair de thuiscintí níos leithne ar ghairm sa litríocht gairme. Tugann Super (1996) agus Goffman (1961) an dúshlán do na sainmhínte thuas toisc go measann Super gurb ionann gairm an duine agus an seicheamh agus teaghlaim de na róil a bhíonn againn laistigh den fad saoil, agus go measann Goffman go gcuimsíonn gairm snáitheanna sóisialta an duine. Ag cur Goffman agus Super san áireamh, b’fhéidir gur mhian leis an oibrí teorach machnamh a dhéanamh ar na dearthaí suímh i leith gairme, go háirithe toisc go mbeidh impleachtaí idéalaithe ag an suíomhanna sin (Mignot, 2001). Úsáidtear saothar Gellner laistigh den chuid seo le fiosrú a dhéanamh ar shainmhíniú an ‘ghnáthdhuine’ ar ghairm d’fhonn an bonn luachanna cultúrtha a nochtadh atá laistigh na síceolaíochtaí agus na fealsúnachtaí a bhíonn ag cleachtóirí agus lucht teoirice, agus a théann i gcion ar achtú gairme daoine.

Scrúdaíonn anailís shocheolaíoch Gellner (1972) an chaoi ina chothaigh togra na hEagnaíochta an fonn go ndéanfadh tíortha ‘dul chun cinn’ agus an chaoi ina ndeachaigh tuairimí aontoiseacha mar sin i dtaca le dul chun cinn i gcion ar smaointeoireacht chomhchoiteann agus ar smaointeoireacht aonair. Léirítear coincheap an dul chun cinn mar an ní son a sholáthraíonn ‘réiteach dí-eaglaisithe’ agus brí chuig tuiscint idéalaithe agus stairiúil. Cuireann tuairimí mar sin le dearbhú láidir go bhfuil “Smaointeoireacht na hEorpa ón ochtú haois déag tar éis glacadh le tuairim an dul chun cinn; agus, go deimhin, go bhfuil an tuairim ina chuid lárnach den ghnáthsmaointeoireacht agus ina chuid dá bonntuiscintí agus dá teanga.” (ibid, lch.3). Cuidíonn smaointe mar sin faoi dhul chun cinn le go leor saoránaigh na linne seo féachaint ar an todhchaí mar rud dearfach agus rud níos fearr ná an aimsir atá thart leis an saol á chaitheamh ar ‘fhánadh in airde’ le nádúr claonta i dtreo ‘feabhsúcháin’. Is mian le Gellner critic a dhéanamh ar thuairimí faoi dhul chun cinn ar a dtugann sé miotas ‘fhás an domhain’. Maíonn Gellner go bhfuil tarraingt láidir ann i scéal fhás an domhain do

shochaithe na linne seo; maíonn sé go bhfágann sé rian láidir sa ghnáthchaint agus gníomh, agus mar sin, go bhfuil sé fite fuaite lenár luachanna sa chaoi is go “gcreideann daoie ... mar fhírinní soiléire, gur ionann bheith liteartha, glan agus feasacah faoin teicneolaíocht... [agus] eagraithe, agus ‘forásach’ agus, dá bhrí sin, go maith, agus go bhfuil a malairtí siúd cúlánta agus, mar sin, go dona” (ibid, lch.11). Tá fonn ar Gellner an taitneamh sin do smaointeoireacht an iarthair a nochtadh, áit a gcothaíonn miotas fhás an domhain dúil lucht an iarthair chun a scéal a chur i láthair mar “stair na daonnachta” agus an chaoi ina nglacann an stair seo le “luascadh leanúnach in airde.” (ibid, lch.12). Mar a luaitear thíos:

Maidir leis an bpictiúr [de scéal fhás an domhain] - is fiú Teoiric Oideachas an Chine Daonna a thabhairt air freisin. Foinse shoiléir amháin dá tharraingt ab ea gur cheap sé scéal an chosmais, agus go háirithe stair an duine, ar bhealach atá ag teacht leis an gcaoi ina ndéanann daoine meánaicmeacha a bheathaí a cheapadh agus a chosaint. Maidir leis an tréimhse creidimh sa dul chun cinn, ba thréimhse mheánaicmeach i freisin. Go bunúsach, is ionann saol meánaicmeach agus gairm. Is gnách oideachas fada a bheith ag dul leis agus é marcáilte ag sraithfhéin-chomhfhiosach de chéimeanna in airde, agus is ardú leanúnach é a phatrún ina dhiaidh sin, nó tá sé ceaptha le bheith, cé acu sa saibhreas nó thar céimeanna ordlathais, nó an dá cheann. Má dhéantar saol an duine aonair a bhailíochtú ar bhealach dá leithéid, nach é an rud is nádúrtha ná go mbeadh an patrún taitneamhach céanna ag saol an chine daonna uile, nó go deimhin saol an chosmais? (ibid, lch.13)

Agus scríbhneoireacht Gellner curtha i lár an aonaigh is féidir tosú ar an damháil faoi fhoinsí an tsainmhíneithe i bhfoclóirí agus i ngnáthchaint na linne seo áit is ionann go mór gairm agus an ról oibre agus deiseanna chun ‘an dréimire a dhreapadh’ a théann chuig ‘dul chun cinn’ leanúnachⁱⁱ. Tá rianta de thionchar mhíotas an dul chun cinn freisin i roinnt dearchtaí acadúla ar ghairm, agus dá bhrí sin cuirtear teorainn leis an iliomad gnéithe de spás saoil agus inspreagthaí an duine a chuirtear in iúl ag leithéidí Super (1996) agus Goffman (1961).

An seicheamh atá ag forbairt d’eispéiris oibre an duine in imeacht ama – Arthur (2010)

Ó na 1980í tá agóid curtha chun cinn ag Arthur go nglacadh an litríocht gairme lena thuairimí faoi ‘Ghairm Nua’. Dar le Arthur (2002), saibhrítear gairmeacha ‘nua’ dá leithéid ag an mothúchán nach bhfuil teorainneacha ann, seachas sean-ghairmeacha a bhfuil teorainn leo. Dar leis, is iad na tairbhí a bhaineann le gairm gan teorainn go bhfaigheann daoine seilbh ar raon scileanna agus eolais chun cur le líonraí agus fás pearsanta, ach go n-áiríonn tairbhí na ‘sean-ghairme’ airgead, taitneamh, sábháilteacht agus tacaíocht.

Maítear go dtugann an ghairm nua níos mó soghluaiseachta do dhaoine. Admhaítear go mb’fhéidir go mbeidh cruatan agus crá ar dhaoine de bharr na soghluaiseachta sin. Ach ní gnách fiosrú domhain ar bith ar eispéiris ‘dhiúltacha’ dá leithéid a bheith i saothar Arthur. Tá dearcadh ró-láidir ann freisin de ghairmeacha daoine laistigh dá scríbhneoireacht le béim ró-láidir ar thoil, áit is annamh a admhaíonn Arthur gnéithe socheolaíochta de na cuir síos a thugann sé. Is annamh a admhaítear aicme, gnéas agus eitneachas i saothar Arthur, má admhaítear riamh iad, agus ní thagann siad i gceist ach go hintuigthe agus, dá bhrí sin, is annamh a chuirtear i bhfeidhm iad go hanailíseach. Gan tuairimí dá leithéid maidir le féiniúlacht a chur san áireamh, cuireann Arthur achtú gairme i láthair amháil is go dtarlaíonn sé laistigh de pháirc imeartha chothrom áit a dtarlaíonn ‘rath’ an duine de bhíthin a gcumias

chun feabhas a chur ar thrí réimse eolais; fios cén fáth, fios cén duine agus fios conas. Tá marana dá leithéid go maith; ach tá an réimse a bhaineann le fios ‘céard’ ar iarraidh toisc gur annamh a chuireann na cás-staidéir san áireamh an chaoi ina mbíonn tionchar ag na structúir shóisialta a théann i gcion ar achtú ag staideanna sóisialta difriúlaⁱⁱⁱ. An rud a thagann chun solais ná gur cosúil go bhfuil réimse nua coincheapúil á sholáthar ag saothar Arthur, ach go leanann a shaothar de ghalcadh le róspheáchas ar na bonntuiscintí nua-aimseartha i dtaca le gairm ina ndéantar bonntuiscintí tábhachtacha den dul chun cinn, líneacht – cé go gcuirtear i iúl nach bhfuil teorainneacha ann - obair, toil agus cinnteoireacht réasúnach, tuairimí atá ag teacht le ‘teoiric na ndaoine’ maidir le gairm.

Má thugtar an dúshlán do dhearcthaí cúnga de ghairm tugtar an dúshlán do ‘scéal fhás an domhain’, miotas na heagnaíochta réasúnaí maidir le dul chun cinn. Tá agóisí ann, idir mhórála agus loghciúil, i gcoinne miotais dá leithéid. Ó thaobh na loighce de, b’fhéidir go dtabharfadh scéal dá leithéid faoi dhul chun cinn míniú ar *conas* a tharla sraitehanna éabhlóide daoine ach ní mhíníonn sé *conas* a tharla amhlaidh. Ní chuireann teoiricí éabhlóide bailíochtú don ‘scéimre nithe’ ach trí fhreagairt don cheist *conas*. Más rud é go bhfuil níos mó dul chun cinn á dhéanamh ag sochaithe daonna ansin ní mór fiafraí cén fáth ar sholáthraigh togra na heagnaíochta na hairm don duine daonna é féin a scrios agus cén fáth ar áirigh an togra seo uafáis amhail “na huileloiscthí sa chéad chogadh domhanda nó na seomraí gáis sa dara chogadh domhanda” (Gellner, 1972, lch. 11). Cuireann scéalta chomh huafásacha sin iallach ar dhuine machnamh a dhéanamh:

Má tá an duine go bunúsach réasúnta agus/nó maith, cén fáth a bhfuil greim mar sin ag fórsaí an dorchadais ar a aigne agus sochaí. (ibid, lch. 8).

Ní haon ionadh go mbeadh an iliomad dearcthaí éagsúla ag coincheap chomh casta le gairm. Ach dearbhaíonn an t-alt seo gur iarracht thábhachtach mheabhrach de chuid na teoirice um fhorbairt gairme, agus de chuid obair an chleachtóra chun cuidiú le ‘gairmeacha’ daoine sa todhchaí, is ea ba conairí agus staid na sainmhínithe sin a aimsiú. Mar sin, molann an t-alt seo go ndéanfaí spás um oideachas gairme a sholáthar sa churaclam inar féidir le scoláirí machnamh a dhéanamh ar a ndearcadh féin i dtaca le gairm. Ba chóir go gcuideodh sé seo le machnamh scoláirí ar a n-eispéiris saoil, laistigh agus lasmuigh de dhomhan na hoibre, agus le machnamh ar an iliomad snáitheanna a d’fhéadfadh a bheith i láthair ina saolta; snáitheanna a d’fhéadfadh nascadh lena chéile nó teannas a sholáthar go dtí pointe an bhriste.

Gairm a chur faoi ghrinnscrúdú acadúil

Sa roinn seo scrúdaítear an méid atá curtha in iúl ag triúr Mac Léinn A ghlac páirt i gcur chuige oideolaíochta criticiúil ag fiosrú gairme^{iv}. Sa roinn seo tugtar sleachta as a saothar^v chun an bhfoghlaim ar oideolaíocht den chineál sin a léiriú. Tá an suíomh laistigh d’ollscoil sa Ríocht Aontaithe i ndiaidh 1992– iar-choláiste polaiteicnice a fuair stádas ollscoile mar thoradh ar pholasáí an rialtais i 1992 - laistigh de na hEolaíochtaí Sóisialta. Ní hí an ghairm príomhfhócas staidéar na mac léinn, ach baineadh úsáid as spás laistigh den churaclam chun cuidiú le machnamh na Mac Léinn Ar fhorbairt gairme agus teoiric shóisialta sa chaoi is go gcuirfead a gcur síos gairme faoi ghrinnscrúdú acadúil. Is éard a léirítear le cur chuige den cineál sin ná go ndéanann mic léinn machnamh ar an gcaoi ina ndéantar a gcuir síos a fhrámú go cultúrtha agus ar an gcaoi ina ndéantar gnéithe den saol atá caite acu a nascadh lena ndearcthaí i dtaca le hachtú ionchasach sa todhchaí. Nochtaíonn na cuir síos an chaoi ina ndéanann na mic léinn machnamh ar eachtraí suntasacha ina saol agus an chaoi ina n-idirghníomhaíonn gnéithe den fhéiniúlacht leis an bpobal áitiúil agus leis an comhthéacs

sóisialta níos leithne chun dul i gcion ar chuar na gairme. Cuidíonn machnamh dá leithéid le léamh nua ar chuar na gairme sa todhchaí agus, dá bhrí sin, leathnaíonn sé fiosruithe ar an ngairm^{vi}.

De ghnáth, nuair a bhíonn mic léinn ag gabháil d'oideolaíocht chriticiúil i dtaca lena ngairm féin, tosaíonn siad le dúshlán dá mbonntuiscintí tosaigh agus dá smaointe faoi ghairm. I datithí an údair luaigh neart de na mic léinn a ghabh d'oideolaíocht dá leithéid an chaoi ina ndéanann an léamh faoi líon leathan de shuíomhanna sainmhínithe maidir le gairm feabhsú agus leasú ar a ndearcadh, mar atá léirithe ag Mac Léinn A thíos:

Den chuid ba mhó, múnlaíodh an dearcadh a bhí agam maidir le 'gairm' ag an ngné oideachasúil a fuair mé ar scoil, áit a cuireadh in iúl go raibh gairm bunaithe ar an obair, den chuid ba mhó. Nuair a fíafraíodh díom faoi mo smaointe tosaigh maidir le gairm, dhiúltaigh mé glan a ghlacadh leis go raibh aon rud ann seachas sraith de jabanna ... Agus mé ag staidéar ar [cúrsa laistigh de na heolaíochtaí sóisialta] cuireadh coincheapa agus teoricí níos leithne i mo láthair a d'aithraigh mo thuairimí go láidir. Úsáidim an téarma 'láidreachta' ó thaobh na hionsparáide seachas ó thaobh na máistreachta de, toisc gur oscail mo staidéir sruthanna nua foghlama dom a bhfuil páirt glactha agam go gníomhach iontu. Chuir an fheasacht ar litríocht níos leithne ina luí orm leaganacha éagsúla de 'gairm' a aithint, agus tá dearcadh leathan agam ina leith anois

Mac Léinn A

Mar atá léirithe thuas thug úsáid na teoirice am don mhac léinn machnamh a dhéanamh ar cén bhrí atá le gairm dóibh, ní trí shóilipseachas seachmallach, ach trí idirghníomh idir a dtuairimí féin agus na coincheapa a aimsítear laistigh den litríocht. Mar a deir Mac Léinn A, agus iad ag gabháil le litríocht níos leithne, admhaíonn neart mac léinn seasamh leathan maidir le gairm, ceann a ligeann don iliomad tréithe teacht i lár an aonaigh, snáitheanna ina saol a fhíonn agus a nascann lena chéile. Is gnách le mic léinn freisin eachtraí cinniúnacha a aithint ina saol (féach Giddens, 1991), ócáidí a mbíonn tionchar suntasach acu ar a saol, áit a mbíonn tionchar ag eachtra cinniúnach i réimse nó snáithe amháin, ar réimsí eile ina dhiaidh sin, mar a luaitear thíos:

D'éirigh mé torrach ag naoi mbliana déag d'aois ... nóiméad cinniúnach eile toisc nach raibh rud ar bith ach grá le tabhairt agam don leanbh seo, bhí mé dífhostaithe. ní raibh san oideachas agus bhí mé gan dídean, fiú. Bhí m'fhéiniúlacht nua á cruthú i ndiaidh bhreith mo chéad linbh, bhí mo chairde imithe agus rinneadh máthair díom, ról nua le himirt. Ar deireadh tugadh teach comhairle dom agus bhí tús nua de dhíth orm. Bheartaigh mé obair a lorg go gníomhach agus smaoinigh mé faoi dhul ar an gcoláiste ó bhí saol teoranta caite agam ar shochair. Agus strachailt déanta agam chun obair a fháil, ar deireadh ghlac gníomhaireacht cúraim liom toisc nach raibh aon taithí nó cáilíochtaí de dhíth.

Mac Léinn B

Léiríonn an cuntas thuas an chaoi inar aithin Mac Léinn B gnéithe dá scéal gairme a chuaigh i gcion ar a conair chuig an staid ina bhfuil sí faoi láthair. Ceadáíonn an cur síos admháil ar an gcaoi ina mbíonn gaol idir na snáitheanna sóisialta ina saol. Chomh maith le tuiscint faoina staid, admhaíonn Mac Léinn B freisin an chaoi ina dtéann a staid shóisialta i gcion ar a hachtú gairm agus ina dhaingníonn sí a staid a thuilleadh:

Is í an ghairm fostaíochta a bhí agam i gcónaí ná cúramóir, “ordlathas tipiciúil ag bun an mhargadh saothair, teoranta do jabanna salacha in earnáil na seirbhíse” (Bradley agus Healey, 2008:24). Tá sé ráite go bhfuil gaol láidir idir mná agus dath agus obair tí agus cúraim. Is bean mé agus is duine gorm mé, go deimhin - ní mór dom an cheist a chur orm féin: an raibh rogha agam? Nó an é go bhfuilim braislithe in éineacht leis an iliomad ban eile ó chúlraí eitneacha isteach i ngairmeacha seirbhíse, atá níos mó in oiriúint, ceaptar, do ghnéithe arda d’obair cúraim (Bradley agus Healey, 2008 agus Erickson et al, 2000).

Léiríonn an cur síos thuas an chaoi ina bhfuil feasacht faighte ag Mac Léinn B faoin mbealach ina mbíonn gnéithe den fhéiniúlacht – aicme, eitneachas agus gnéas – ina ngnéithe tábhachtacha sa scéal gairme. Tá tuairimíocht den chineál sin ag teacht go mór le tuairimí Roberts (1977,1997,2009) go n-idirghníomhaíonn gnéithe tábhachtacha den fhéiniúlacht leis an struchtúr deiseanna, rud a théann i gcion go mór ansin ar achtú gairme – o dtí an pointe go mb’fhéidir go gceapfaí nach bhfuil i rogha ach seachmall. Ligeann tuiscint den sórt sin don mac léinn machnamh a dhéanamh ar na fórsaí a d’fhéadfadh a bheith i bhfeidhm i múnú a gcuar gairme, conas is féidir leis an bhfoghlaim ó eachtraí san am atá thart tuiscint a sholátahr dá bhféadfadh tarlú sa todhchaí. Tarlaíonn an machnamh seo ar staid shóisialta – agus mar a bhaineann sí seo le gnéithe den bhféiniúlacht – i dtaca le snáithe, nó snáitheanna, ar bith a bhfuil tábhacht leo, dar leis an mac léinn. I gcás na mic léinn B síneann sé seo thar réimsí na tithíochta, an oideachais, na hoibre agus na tuismitheoireachta. Bhain Mac Léinn B úsáid freisin as a taighde neamhspleách féin chun a admháil go bhfuil gnéithe de mhargadh an tsaothair atá roinnte de réir línte eitneacha agus gnéis. Tugann Mac Léinn C, atá i staid atá éagsúil go maith ó Mhac Léinn B, léiriú úsáideach ar an gcaoi inar féidir le foghlaim faoi chomhthéacs reatha an struchtúir deiseanna aitheanta agus staid shóisialta cuidiú le tuiscint ar an mbealach is fearr chun déileáil leis an scéal sin sa todhchaí, láimhseáil a éilíonn tuiscint ar an idirghníomhaíocht idir oideachas agus na margaí saothair:

...cuireann mo chuid eolais faoi normálú i dtaca le teoiric na forbartha gairme ar mo chumas a thuiscint conas is féidir amharc ar an ngá atá agam le haistriú idir ranganna, agus amach ón gconair a ghlac mo thuismitheoirí, mar chaighdeánú nua-aimseartha. Mar atá le Forrest agus Kearns (2011), is féidir a mhaíomh nach rogha aonair é dul chuig an ollscoil ach gur bealach struchtúrtha agus sóisialta é chun teacht ar fhostaíocht. Is norm de chuid na linne seo é céimí dea-cháilithe a fhostú, i sochaí ina bhfuil níos mó post gairmiúla ná poist le hobair láimhe, rud a chruthaíonn aistriú ar aois na fostaíochta amach ó aois dhomhan na hiarscoile (Beck, 1992). D’fhéadfaí a mhaíomh go dtíteann na daoine sin nach ngabhann don ardoideachas isteach i gcatagóir leis an lipéad polaitiúil ‘contúirteach’, ag dul i gcontúirt go ndéanfaí iad a eisiáimh ón margadh saothair nua-aimseartha (Goldblatt, 2004), mar thoradh ar bhreithiúnais mhorálta agus eitice ó thionchar cumhachtach na sochaí (Cieslik, 2002). Ag féachaint trí dhearcadh an normálaithe feicim go mbeidh rangú céime de réir a chéile ina bhealach don lucht oibre a bheith ag feitheamh ar an dara haistriú sa tsochaí, toisc go dtugann normálú le tuiscint nach féidir teacht ar fhostaíocht gan cáilíochtaí. In éineacht le heolas agus aithint ar normálú, agus mo ról mar fhochéimí á fhágáil agam ... tá tuairim an choisc trí fhostaíocht sa lucht oibre agus an chontúirt a d’fhéadfadh a bheith ann d’eisiáimh ón margadh saothair, mar sin tiomáineann tairbhí an eolais seo mo dhúil chun tabhairt faoi chéim máistreachta, ag fanacht céim amháin chun tosaigh ar an gcontúirt.

Mac Léinn C

Admhaíonn an cur síos thuas staid an mhic léinn laistigh de ‘mhargadh’ oideachais, an chaoi ina bhfuil an margadh seo nasctha freisin leis an margadh saothair, is dóichí an príomhbhealach chun earraí airgeadais a fháil. Ach admhaítear caipiteal cultúrtha agus sóisialta freisin d’fhonn meachnamh a dhéanamh ar ghníomh sa todhchaí agus an chaoi ina nascann sé seo leis an teoiric atá foghlama. Ligeann cuir síos den sórt sin don mac léinn machnamh a dhéanamh ar a suíomh laistigh de struchtúir shóisialta agus tosú ar mhachnamh a dhéanamh conas is féidir leo déileáil lena leithéid de struchtúir amach anseo. Agus é seo á dhéanamh acu, glactar le tuairim Heidegger (1961) faoi bheith-sa-domhan-le-daoine-eile seachas mar ghníomhaí ‘réasúnta’ atá le gabháil do shamhail cinnteoireachta nach dtógann san áireamh an cultúr ina maireann siad agus a mhaireann iontu dá bharr. Cuimsítear conclúidí na hoideolaíochta den chineál sin don mac léinn go maith sa chur síos thíos ó Mhac Léinn B:

My fateful moments, the different roles I have played agus the changes these caused are the reasons why I have chosen to be where I am today. However, I believe theory that I have linked to my narrative has had huge benefits to my gairm development as it has allowed me to understand certain areas of my development agus has given me the answers as to why I felt at a standstill for so long, such as my work gairm as a carer.

Mac Léinn B

Léiríonn na sleachta thuas an chaoi inar chuir an oideolaíocht ar chumas na mac léinn amharc ar a ngairm ó dhearcadh leathan inar féidir leo fiosrú a dhéanamh faoi thionchar ‘nithe eile’, struchtúir shóisialta, an pobal agus daoine tábhachtacha ina saol. Leis an deis chun eolas teoiriciúil a chur lena gcuir síos, admhaítear freisin an chaoi ina bhfuil tionchar ag eachtraí san am atá thart ar shnáitheanna éagsúla ina saol agus ceadáítear am chun athmhachnamh a dhéanamh ar an mbealach ina bhféadfadh an t-am atá thart é féin a athdhéanamh arís, mura ndéantar athmhachnamh air. Le hadmháil den chineál sin ar theannais dá leithéid agus a cumas le hatarlú, tugtar pointe teagmhála laistigh den churaclam chun athchoincheapú a dhéanamh ar achtú gairme sa todhchaí, todhchaí a tharlaíonn laistigh de shuíomh cultúrtha sochaí. Samhlaítear go bhféadfadh gníomhaíocht den chineál sin léarfás léirsteanach a sholáthar de chuir síos téacs phearsanta, dhaite agus chaolchúiseacha a chuideoidh agus a leathnóidh an plé caol ‘infhostaitheachta’ a chuireann neart suíomhanna oideachais na linne seo chun cinn.

Plé

Thug an chuid thuas léargas gonta ar eispéris na mac léinn a ghabh do chur chuige criticiúil i dtaca le gairm a scrúdú. Ní mór a aibhsiú gur tharla sé seo i suíomh ardoideachais sa Ríocht Aontaithe. Tá neart le machnamh a dhéanamh air i dtaca le conas a d’fhéadfaí eispéris dá leithéid a aistriú chuig suíomh scoile in Éirinn ina gcuireann an treoirchomhairleoir, chomh maith le páirtithe leasmhara, oideachas gairme, agus nach mór dóibh machnamh a dhéanamh ar chomhthéacs reatha an staidéir agus freisin a chur san áireamh cén áit sa churaclam a d’fhéadfadh cur chuige den chineál sin tarlú. Is fiú a nótaíl go bhfuil oideolaíocht chriticiúil den chineál sin i gcomhréir le dearbhuithe an Achta Oideachais 1998 go bhfuil ar scoileanna a acmhainní inúsáidte a úsáid chun a chinntiú go bhfaigheann scoláirí treoir chuí chun cuidiú le roghanna oideachais agus gairme. Is fiú a mheabhrú freisin go molann an polasaí sa réimse seo, (mar a luaitear in ROS 2005 agus 2012) a eisíodh chuig na hiar-bhunscoileanna uile, an tábhacht atá le cur chuige ‘Scoile Uile’ i dtaca le treoirchomhairleoireacht a chuimsíonn

forbairt phearsanta agus shóisialta, agus forbairt oideachais chomh maith le forbairt gairme. Máítear anseo go dtugann an cur chuige a mholtar san alt seo léargas meabhrach, don scoláire agus don oideoir, ar gach ceann de na réimsí sin agus, níos tábhachtaí fós, ar an gcaoi ina mbíonn idirghníomhaíocht agus nascadaj idir na réimsí sin, le béim ar úsáid na grúpoibre agus gníomhaíochtaí ranga chun cuidiú leis an bpróiseas treorach agus oideachais. Mar sin, is í an bhéim a chuirtear in iúl anseo ná go dtabharfaí spás do scoláirí laistigh den churaclam chun a suíomh suibhachtúil féin a phlé i dtaca le ‘gairm’ agus conas a bhaineann sé seo le bithe teoiriciúla a aibhsítear sa pháipéar seo, mar shampla an chaoi ina mbíonn nasc idir gnéithe den fhéiniúlacht le struchtúir shóisialta agus deiseann. D’fhéadfadh sé seo tarlú in iliomad suíomhanna agus i bhformáidí éagsúla, mar shampla d’fhéadfadh cur chuige traschuraclaim scrúdú a dhéanamh ar ghnéithe a tharlaíonn go nádúrtha i ndisciplíní éagsúla, e.g. stair, tíroleolaíocht, socheolaíocht, nó réimsí éagsúla sa churaclam, e.g. forbairt phearsanta agus shóisialta, nó go scartha laistigh de mhodúl nó curaclam a dhíríonn go hiomlán ar ‘gairm’. Tugann Law (1996) anailís stairiúil úsáideach, atá ábhartha fós sa lá atá inniu ann, ar dhúshlán den chineál sin le rioscaí agus gealltanais mheasta is cosúil a thiochfaidh mar thoradh ar chuir chuige éagsúla. Is é an príomhphointe atá á chur in iúl anseo ná go bhfuil fuisc gairme – a threorú trí an litríocht – le húsáid chun treoir a thabhairt don achtú, seachas mar dhíríú ar achtú trí lionsa traidisiúnta DOTS agus samhlacha dogmatacha de bhainistiú gairme.

Cuid den dúshlán don treoirchomhairleoir – a bhfuil sé mar ról acu treoir a thabhairt d’fhiosrú ar ghairm sa churaclam - is ea a chinntiú go bhfuil raon eolais acu i dtaca le gairmeacha, raon teoiriciúil is féidir a roinnt le foghlaimoirí chun cuidiú le fiosrú atá ábalta cuidiú le foghlaim gairme. Samhlaítear nach mór d’eolas mar sin a bheith leathan, ach gan a bheith maol. Mar a mholann McCash, éilíonn sé seo go n-imreoidh éascaitheoir na foghlama – an treoirchomhairleoir, b’fhéidir – a bpáirt féin sa taighde ar ghairm d’fhonn cuidiú le taighde meabhrach na scoláirí féin. Cruthaíonn sé seo aistriú cultúir don treoirchomhairleoir ina bhfuil samhail d’fhiosrú gairme ann a nochtáíonn raon teoirice chun ligean do scoláirí a samhlacha féin d’achtú gairme a fhorbairt go meabhrach.

Beathaisnéis

Léachtóir sinsearach is ea Ricky Gee atá bunaithe in Ollscoil Nottingham Trent. Faoi láthair múineann Ricky ar roinnt cúrsaí a chuimsíonn na hEolaíochtaí Sóisialta ag leibhéal na fochéime agus na hiarchéime araon. Baineann fócas taighde Ricky’s le scrúdú ar ghnéithe polaitiúla, fealsúnachta agus socheolaíochta de ghairm agus an chaoi ina bhféadfaidh na gnéithe sin dul i gcion ar an oideolaíocht. Tá taithí ag Ricky ar obair mar chleachtóir treoirchomhairleoireachta agus mar bhainistóir oiliúna.

Buíochas

Ba mhaith leis an údar buíochas a ghabháil as an gcúnamh ó mhic léinn a fuair taithí ar an oideolaíocht ar a dtugtar cur síos.

Leabharliosta / Tagairtí

- Archer, L, Hutchings, M agus Ross, A. (2003) *Higher Education agus social class: issues of exclusion agus inclusion*. London: Routledge Falmer.
- Arnold, J. (1997) *Managing careers into the 21st century*. London: Sage.
- Arthur, M.B., Hall, D.T. agus Lawrence, B.S. (1989). *Generating new directions in career theory: the case for a transdisciplinary approach*. In M.B. Arthur, D.T. Hall agus B.S. Lawrence (eds.), *Handbook of Career Theory*. Cambridge: Cambridge University Press, 7-25.
- Arthur, M.B. (2002) *New careers, new relationships: Understanding agus supporting the contemporary worker*. Keynote address on behalf of the Centre for Guidance Studies, University of Derby, 11 December 2002.
- Arthur, M (2010) *Promoting career studies in theory agus practice*. NICEC Journal – Making practice thoughtful agus theory practical, Volume 23
- Asimakopoulou, J. (2009). *Globally Segmented Labor Markets: The Coming of the Greatest Boom agus Bust, Without the Boom*. *Journal of Critical Sociology* 35(2) 175–198
- Atkins, M.J. (1999). *Oven-ready agus self-basting: taking stock of employability skills*. *Teaching in Higher Education*, 4(2) , 267-280.
- Baker, S, B. agus E, R, Gerler, Jr. (2004) *School Counselling for the Twenty First Century*. 4th ed. New Jersey; Merrill Prentice Hall
- Ball, S.J., Maguire, M. & Macrae, S. (2000) *Choices, Pathways agus Transitions Post-16: New Youth, New Economies in the Global City*. London: Routledge Falmer
- Barnes, A. agus Andrews, D. (eds.) (1995). *Developing Careers Education agus Guidance in the Curriculum*. London: David Fulton.
- Bathmaker, A, Ingram, N & Waller, R. (2013) *Higher education, social class agus the mobilisation of capitals: recognising agus playing the game*. *British Journal of Sociology of Education*, 34:5-6, 723-743
- Beck, U. (1992) *Risk Society: Towards a new modernity*. London: Sage
- Berrington, A, Tammes, P agus Roberts, S. (2014). *Economic precariousness agus living in the parental home in the UK*. ESRC Centre for Population Change, Working Paper 55, November 2014
- Bowman, H., Hodkinson, P. agus Colley, H. (2005). *Employability agus Career Progression for Full-time UK Masters Students*.
www.hecsu.ac.uk/cms/showpage/home_page/research_reports/employability_careers_progression_ftukmastersstudents/p!eklbfe (arna rochtana 7 Eanáir 2014).
- Bradley, H agus Healy, G (2008) *Ethnicity agus gender at work*. Basingstoke: Palgrave Macmillan LTD.

Browne, I agus Misra, J. (2003). *The Intersection of Gender agus Race in the Labour*. Annual Review of Sociology, Vol. 29 (2003), pp. 487-513

Browne, J. (2010) *Securing a sustainable future for higher education: An independent review of higher education funding agus student finance*.

<http://www.bis.gov.uk/assets/biscore/corporate/docs/s/10-1208-securing-sustainable-higher-education-browne-report.pdf> (arna rochtain 20 Bealtaine 2011).

Burbules, N agus Berk, R. (1999). *Critical Thinking agus Critical Pedagogy: Relations, Differences, agus Limits in in Critical Theories in Education*. Thomas S. Popkewitz agus Lynn Fendler, eds. (NY: Routledge, 1999).

“Career.” *Oxforddictionaries.com* (2011). <http://www.oxforddictionaries.com> [arna rochtain 1 Meitheamh 2011]

CBI. (2011) Working towards your future: making the most of your higher education experience.

[http://www.cbi.org.uk/ndbs/press.nsf/0363c1f07c6ca12a8025671c00381cc7/60519e9e213d34268025788f003808ef/\\$FILE/CBI_NUS_Employability%20report_May%202011.pdf](http://www.cbi.org.uk/ndbs/press.nsf/0363c1f07c6ca12a8025671c00381cc7/60519e9e213d34268025788f003808ef/$FILE/CBI_NUS_Employability%20report_May%202011.pdf)

(arna rochtain 20 Bealtaine 2011)

Cieslik, M., agus Pollock, G. (2002) *Young people in risk society: The restructuring of youth identities agus transitions in late modernity*. Aldershot: Ashgate Press.

Colley, H, Lewin, C agus Chadderton, C. (2010) *The impact of 14-19 reforms on the career guidance profession in England*. Final Report for the Economic agus Social Research Council.

Collin, A. (1996). *New relationships between researchers, theorists agus practitioners*. In: Savickas, M.L. & Walsh, W.B. (Eds), *Handbook of Career Counselling: Theory agus Practice*. Palo Alto, CA: Davies Black.

Collin, A agus Young, R. (2000) *Introduction in The future of career*, ed Collin agus Young. Cambridge: Cambridge University Press.

Department of Education agus Science (2005). *Guidelines for Second Level Schools on the Implications of Section 9 (c) of the Education Act 1998, relating to students' access to appropriate guidance*. Dublin: Department of Education agus Science

Department of Education agus Science (2012). *Circular 0009/2012, To: The Managerial Authorities of Secondary, Community agus Comprehensive Schools agus The Chief Executive Officers of Vocational Education Committees; Staffing arrangements in post-primary schools for the 2012/13 school year*

Derrida, J. (1992) ‘*Force of Law: The Mystical Foundation of Authority*’, trans. M. Quaintance, in D. Cornell, M. Rosenfeld agus D. Gray Carlson (eds.) *Deconstruction agus the Possibility of Justice*, London: Routledge, pp. 3-67.

Fleming, P. (2009). *Authenticity agus the cultural politics of work: new forms of informal control*. Oxford: Oxford University Press.

Forrest, R., agus Kearns, A. (2001) *Social Cohesion, Social Capital agus the Neighbourhood*. Urban Studies, 38 (12), 2125-2143.

Furlong, A., Cartmel, F., 2007. [Young People agus Social Change: New Perspectives \[Online\]. Available at: http://lib.mylibrary.com/Open.aspx?id=112927&src=0](http://lib.mylibrary.com/Open.aspx?id=112927&src=0) [Arna rochtain: 07/01/2014].

Gellner, E. (1972). *Thought agus Change*. Weidenfeld agus Nicolson: London

Gelatt, H, B (1989) *Positive Uncertainty: A New Decision-Making Framework for Counseling*. Journal of Counseling Psychology, Psychological Association, Inc. 1989, Vol. 36, No. 2, 252-256

Giddens, A (1991), *Modernity agus self-identity. Self agus society in the late modern age*. Cambridge: Polity Press.

Goffman, E (1961) '*The moral career of the mental patient*'. In Asylums, New York: Anchor

Goldblatt, D, (2004) *Knowledge agus the social sciences: theory, method agus practice*. London: Open University Press.

Harvey, D. (2007). *A brief history of neoliberalism*. Oxford: Oxford University Press.

Heginbotham, H. (1951) *The Youth Employment Service*. London, Methuen agus Co.

Heidegger, M. (1962) *Being agus Time*. Oxford: Blackwell Publishing.

Hillage, J. & Pollard, E. (1998). *Employability: Developing a Framework for Policy Analysis*. Research Report RR85. London: Department for Education agus Employment.

Holmes, L (2013). *Competing perspectives on graduate employability: possession, position or process?* Studies in Higher Education, 38:4, 538-554, DOI: 10.1080/03075079.2011.587140

Holmes, C. & Tholen, G. (2013). "*Occupational Mobility agus Career Paths in the 'Hourglass' Labour Market*". SKOPE Research Paper No. 113. Cardiff: Cardiff University.

Hutchinson, J., Rolfe, H., Moore, N., Bysshe, S. agus Bentley, K. (2011) *All Things Being Equal? Equality agus Diversity in Careers Education, Information, Advice agus Guidance*. Manchester: Equality agus Human Rights Commission.

Law, B. (1996). *Careers work in schools*. In: Watts, A.G., Law, B., Killeen, J., Kidd, J. & Hawthorn, R. (Eds), *Rethinking Careers Education agus Guidance: Theory, Policy agus Practice*. London: Routledge.

Law, B. & Watts, A.G. (1977). *Schools, Careers agus Community*. London: Church Information Office.

Liston, J., & Geary, T. (2010). *An exploration into the effectiveness of a guidance counsellor education programme: Using past experience to inform future practice*. Paper presentation for the Canada International Conference on Education, Toronto, Canada.

Love, K. (2008). *Higher Education, Pedagogy agus the 'Customerisation' of Teaching agus Learning*. Journal of Philosophy of Education, Vol. 42, No. 1, 2008

- MacDonald, R. (2009). "Precarious work: risk, choice agus poverty traps". Pp.167-175 in Furlong, A. (ed) *Handbook of youth agus young adulthood: New perspectives agus agendas*. Routledge.
- McAdams, Josselson, agus Lieblich. (2001) *Turns in the road: Narrative studies of lives in transition*. Washington DC: American psychological association
- McCash, P. (2006). *We're all career researchers now: breaking open career education agus DOTS*, British Journal of Guidance & Counselling, 34:4, 429-449, DOI: 10.1080/03069880600942558
- McCash, P. (2008) *Career Studies Handbook*, Higher Education Academy, York.
- McCrone, T. (2014). *Let's ban the word career* – on the NFER blog at <http://thenferblog.org/2014/09/18/lets-ban-the-word-careers/> [arna rochtain 1.3.2015]
- McWhiter, E. (2010) *Interventions in Times of Economic Hardship*. At the 2010 NCDA-IAEVG-SVP International Symposium; Bridging International Perspectives of Career Development – June 28-29, 2010
- Mercer, J. (2011) *Education, business agus government: a new partnership for the 21st Century*. http://pearsonblueskies.com/wp-content/uploads/2011/05/36-pp_149-152.pdf in [Blue skies: new thinking about the future of higher education](http://pearsonblueskies.com/wp-content/uploads/2011/05/36-pp_149-152.pdf) (arna rochtain 25 Bealtaine 2011)
- Mignot in Gothard, W, Mignot, Ruff, M. (2001) *Careers Guidance in Context*. London: Sage Publications Ltd, 2001.
- Morris, M., Rudd, P., Nelson, J., Davies, D. (2000) *The Contribution of Careers Education agus Guidance To School Effectiveness in Partnership Schools*, National Foundation for Education Research, DFEE.
- National Centre for Guidance in Education. (2004). *Planning the School Guidance Programme*. Published by the National Centre for Guidance in Education in association with the Department of Education agus Science, Dublin
- National Curriculum (2007) PSHE: *Economic Wellbeing agus financial capability*, QCA
- National Guidance Forum (2007). *Guidance for Life: An Integrated Framework for Lifelong Guidance in Ireland* – National Guidance Forum Report 2007
- O'Brien, K.M. (2001). *The legacy of Parsons: career counsellors agus vocational psychologist as agents of social change*. Career Development Quarterly, September. Available online at: http://www.findarticles.com/p/articles/mi_m0JAX/is_1_50/ai_78398530 (arna rochtain 1 Meán Fómhair 2014).
- O'Foghlú, S. (2015). Address by Seán Ó Foghlú, Secretary General, at the 2015 ACCS Annual Convention - See more at: <http://www.education.ie/en/Press-Events/Speeches/2015-Speeches/SP15-03-20.html#sthash.srPnCBDi.dpuf> - 20 March, 2015 [arna rochtain 1.3.2015]
- Office for Standards in Education/Audit Commission (1993) *Unfinished Business*, London: OFSTED/Audit Commission. Standing Conference of Associations for Guidance in Educational Settings (1992) 'Statement of Principles agus Definitions', in Ball, C. (ed.) *Guidance Matters*, London: Royal Society of Arts.

- O'Regan, M. (2009) '*Career pursuit: towards an understanding of undergraduate students' orientation to career*'. Summary Report adapted from PhD. Thesis: The University of Reading.
- Parsons, F. (1910). *Choosing a Vocation*. London: Gay Hancock.
- Patton, W. & McMahon, M. (1999) *Career development agus systems theory: A new relationship*. Pacific Grove, CA: Brooks/Cole.
- Peim, N agus Flint, K. (2009) *Testing Times: Questions concerning assessment for school improvement: Educational Philosophy agus Theory*, Vol. 41, No. 3, 2009
- Pegg, A et al (2012) *Pedagogy for Employability*. York: Higher Education Academy Publication.
- Purcell, K, Elias, P, Atfield, G, Behle, H, Ellison, R, Luchinskaya, D, Snape, J, Conaghan, L agus Tzanakou, C. (2012) *Futuretrack Stage 4: transitions into employment, further study agus other outcomes, full report*. Warwick Institute for Employment Research
- Ricoeur, P. (1976) *Interpretation theory, discourse agus the surplus of meaning*, Texas Christian University Press: Fortworth.
- Repetto, E. (2008). *International competencies for educational agus vocational guidance practitioners: An IAEVG trans-national study* [Monograph]. *International Journal for Educational agus Vocational Guidance*, 8(3).
- Roberts, K. (1977). *The social conditions, consequences agus limitations of careers guidance*. *British Journal of Guidance agus Counselling*, 5(1), 19.
- Roberts, K. (1997). *Prolonged transitions to uncertain destinations: The implications for careers guidance*. *British Journal of Guidance agus Counselling* , 5(1), 19.
- Roberts, R. (2009). *Opportunity structures then agus now*, *Journal of Education agus Work*, 22:5, 355-368, DOI: 10.1080/13639080903453987
- Ruppert, J-J. (2010) *Life design: here to stay or just a fad?* At the 2010 NCDA-IAEVG-SVP International Symposium ; Bridging International Perspectives of Career Development – June 28-29, 2010
- Schools Council (1972). *Careers Education in the 1970s*. Working Paper 40. London: Schools Council.
- Super, D (1996) *Life career roles: self-realization in work agus leisure*. In D. T. Hall agus Associates, *career development in Organizations*, San Francisco, Jossey Brass, pp. 95-119
- Watts, A. (1996) '*Socio-political ideologies in guidance*', in A.G. Watts, B. Law, J. Killeen, J. Kidd agus R. Hawthorn (eds), *Rethinking Careers Education agus Guidance: Theory, Policy, agus Practice*. London: Routledge. pp. 216– 32.
- Watts, A, G. (2001). *Career Education for Young People: Rationale agus Provision in the UK agus Other European Countries*. *Internat. Jnl. for Educational agus Vocational Guidance* 1: 209–222, 2001. Kluwer Academic Publishers. Printed in the Netherlands.
- Watts, A. (2003) *Working Connections: OECD Observations, Presentation to 'Working Connections: a Pan-Canadian Symposium on Career Development, Lifelong Learning agus Workforce Development'*, held in Toronto on 16-18 November 2003

Watts, A.G. (2006). *Career Development Learning agus Employability*. York: Higher Education Academy. Also available via www.heacademy.ac.uk/resources/publications/learningandemployability

Willets, D. (2011) *Putting students at the heart of higher education*. http://pearsonblueskies.com/wp-content/uploads/2011/05/01-pp_017-019.pdf in [Blue skies](http://www.pearsonblueskies.com): new thinking about the future of higher education (arna rochtain 25 Bealtaine 2011)

Wright, C (2010). *Understanding black academic attainment Policy agus discourse, educational aspirations agus resistance*. *Education Inquiry* Vol. 4, No. 1, March 2013, pp. 87–102

Yorke, M agus Knight, P. (2006) *Learning agus Employability, series 1: Embedding employability into the curriculum*.

http://www.heacademy.ac.uk/assets/York/documents/ourwork/employability/id460_embedding_employability_into_the_curriculum_338.pdf (arna rochtain 20 Bealtaine 2011)

Young, R. A., & Valach, L. (2000). *Reconceptualising career theory agus research: an action theoretical perspective*. In A. Collin & R. A. Young, (Eds.), *The future of career* (pp. 181-196). Cambridge, England: Cambridge University Press.

ⁱ Smaointe a chuirtear chun cinn go tréan ag Young agus Vallach, (2000); Patton agus McMahon (1999) agus disciplín shocheolaíocht na hoibre (féach Fleming 2009)

ⁱⁱ Meafair nochtaithe, ach gan critic déanta orthu, ag saothar Inkson ar fhorbairt gairme (2002, 2004)

ⁱⁱⁱ Is féidir sampla chun an pointe seo a léiriú a aimsiú i bpáipéar a scríobhadh sa bhliain 2002. Anson, scrúdaíonn Arthur cás duine darbh ainm Bruce. Tá cónaí ar Bruce, ag tús an scéil, sa Nua-Shéalainn agus tosaíonn a chur síos le míniú gur déantóir coirí é agus gur ionadaí ceardchumainn é. Leanann an scéal le nochtadh gur thosaigh Bruce ag ceistiú teaicicí a cheardchumainn agus, ina dhiaidh sin, gur éirigh sé ‘eisiata, agus as obair’ (Arthur, 2002, lch.3). Níl aon mhionsonraí faoi cad a tharla sa staid seo agus na gnéithe polaitiúla níos leithne agus na haighnis a bhí i gceist. Ansin glacann Bruce le jab thar lear – a fuair cara leis a raibh óstán acu - mar ‘fear beair’. Leanann an scéal chun a aibhsiú mar a théann an óstán seo faoi ghlacadóireacht. An rud a thagann chun solais sa scéal seo ná go bhfuil tiocnhar ag fórsaí lasmuigh de smacht Bruce ar a ghairm. Ach is mian le Arthur neamhaird a dhéanamh de thuairimí mar sin agus b’fhearr leis am a chaitheamh ar fiosrú mar a théann Bruce i dtaithí ar staideanna mar sin agus, mar thoradh, go bhfaigheann Bruce ‘tairbhí’ mar thoradh ar ‘ghairm nua’ a achtú. Tá solúbthacht Bruce le moladh i bhfianaise na gcúinsí deacra ach teipeann ar Arthur scrúdú a dhéanamh ar an gcaoi ina gcuireann an sruth de ‘dhinimiceas eacnamaíochta’ a tharla dó, an rud a thabharfadh neart daoine nualioibrálachas air (Wright, 2010; Harvey, 2007; Asimakopoulos, 2009), iallach ar Bruce géilleadh d’fhórsaí láidre eacnamaíochta agus sóisialta a mholann ‘lúfáireacht’. Ní chuireann Arthur san áireamh go hiomlán ach an oiread an chaoi nach mbeadh ar dhaoine i staid níos fearr aghaidh a thabhairt ar riachtanais lúfáireachta sa mhéid céanna agus a bhíonn ag daoine i staid Bruce (see Berrington et al, 2014; Purcell, 2012; Woodman, 2012; Holmes, 2013; Holmes agus Tholen, 2013; MacDonald, 2009). Ina áit sin, bíonn iompraíocht ‘dheonach’ chun tosaigh i saothar Arthur amhail is go gcuirtear i gcrích í laistigh d’fholús sóisialta.

^{iv} Iad ar fad a thug cead toilteanach d’fhoilsiú anaithnid

^v Tagann obair na mac léinn ó thasc suimiteach – ina gcuireann an ma léinn a gcuir síos gairme faoi ghrinnscrúdú acadúil chun machnamh a dhéanamh ar achtú sa todhchaí

^{vi} Ní mór a aibhsiú nach gá d'fhiosruithe cloí leis na tuairimí líneacha, dírithe ar obair agus ar dhul chun cinn a chuirtear in iúl sa roinn roimhe ach féadfaidh siad é sin a dhéanamh má mheasann an scoláire gur dearcadh pearsanta úsáideach é seo.